הַגָּה: וּבֶגֶד *שֶׁאֵין עָלָיו לִכְלוּךְ, מֻתָּר (מו) לָתֵת עָלָיו מַיִם מוּעָטִים, (מז) וְלֹא מְרֻבִּים שֶׁמָּא יִסְחֹט (בית יוסף (ד"ה ומה שכתב ובגד) בשם סמ"ג (לאוין סה) וסמ"ק (מצוה רפב) וספר התרומה (סי' רמד) והרא"ש פרק קמא דיומא (פ"ח סי' ד)). (מח) וְיֵשׁ אוֹסְרִים בְּכָל עִנְיָן (בית יוסף (שם) בשם הטור סימן של"ד וסימן שי"ט ותוספות פרק כל כתבי (קכ. ד"ה נותן) והגהות פרק כ"ב (אות ג)): י צ הָרוֹחֵץ יָדָיו, (מט) טוֹב (נ) לְנַגְּבָם בְּכֹחַ זוֹ בְּזוֹ, וּלְהָסִיר מֵהֶם הַמַּיִם כְּפִי יְכָלְתּוֹ, קֹדֶם שֶׁיְּקַנְּחֵם בְּמַפָּה. הַגָּה: וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ דְּאֵין לָחוּשׁ לָזֶה, *דְּלֹא אָמְרִינַן שְׁרִיַּת בֶּגֶד זֶהוּ כִּבּוּסוֹ בְּכִי הַאי גַּוְנָא, דְּאֵין זֶה רַק (נא) דֶּרֶךְ (יג) לִכְלוּךְ, וְכֵן נוֹהֲגִין (טור ובית יוסף (שם) ואגור (הוצאת שבת סי' תמה)). וְלָכֵן מֻתָּר (יד) (נב) לְנַגֵּב יָדָיו בְּבֶגֶד שֶׁהֵטִיל בּוֹ תִּינוֹק (טו) (נג) מֵי רַגְלַיִם (טז) [*] (נד) כְּדֵי לְבַטְּלָם, שֶׁאֵין זֶה רַק דֶּרֶךְ לִכְלוּךְ בְּעָלְמָא (טור). אֲבָל אָסוּר לִתֵּן (יז) (נה) מַיִם מַמָּשׁ עַל

צ מָרְדְּכַי פֶּרֶק ט"ו דְּשַׁבָּת (סי' שצ) בְּשֵׁם הָר"מ וְשִׁבֳּלֵי הַלֶּקֶט (סי' קט) בְּשֵׁם סֵפֶר יְרֵאִים (סי' רעד).

בְּאֵר הֵיטֵב

(סעי' ד) מַחְמִיר, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יז) וְט"ז (סק"ג): י (יג) לִכְלוּךְ. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דְּבְדָבָר שֶׁמַּקְפִּיד עַל מֵימָיו אָסוּר, שֶׁמָּא יָבֹא לִידֵי סְחִיטָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן ש"א סָעִיף ג' וְסָעִיף מ"ו: (יד) לְנַגֵּב. וְטוֹב שֶׁלֹּא לִקַּח יֶלֶד בְּחֵיקוֹ בְּשַׁבָּת אִם לֹא עַל כַּר. סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן רס"ז. הָרוֹחֵץ יֶלֶד בְּמַיִם, לֹא יָשִׂים הַבֶּגֶד בַּמַּיִם. סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן רס"ד: (טו) מֵי רַגְלַיִם. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ צוֹאָה עָלָיו אָסוּר לְהַעֲבִירוֹ בְּנִגּוּב הַיָּדַיִם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ט', מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כד): (טז) כְּדֵי לְבַטְּלָם. עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כה), וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת חָכָם צְבִי סִימָן ק"ב: (יז) מַיִם מַמָּשׁ. וַאֲפִלּוּ לִטֹּל יָדָיו

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

[שֶׁעוֹבְרִים] בּוֹ לִכְבוֹד שַׁבָּת, אֲבָל אִם [אֵין] דַּרְכָּן לַעֲבֹר שָׁם לֹא: י [בהג"ה] כְּדֵי לְבַטְּלָם. עַיֵּן מַהֲרִיק"שׁ (בערך לחם) שֶׁיֵּשׁ מַתִּירִין שֶׁאִשָּׁה תִּרְחַץ יָדֶיהָ עַל מֵי רַגְלַיִם שֶׁל תִּינוֹק לְהַעֲבִירָם שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְפַּלֵּל. וְנִרְאֶה לִי שֶׁטּוֹב לַעֲשׂוֹת כֵּן עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי לָחוּשׁ לְדִבְרֵי הָאוֹסְרִים, עַיֵּן שָׁם, וְהֵבִיאוּ בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק"ה). וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כו) כָּתַב גַּם כֵּן בְּשֵׁם הַבֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומה שכתב ובגד), שֶׁאֲפִלּוּ לִטֹּל יָדָיו עֲלֵיהֶם אָסוּר, שֶׁזֶּהוּ כִּבּוּסָן. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ל) שֶׁכָּתַב לְהַתִּיר בָּזֶה, וְזֶה דַּוְקָא עַל הַבֶּגֶד, אֲבָל מֵי רַגְלַיִם שֶׁעַל הָאָרֶץ נוֹהֲגִים הֶתֵּר לִשְׁפֹּךְ מַיִם לְכַתְּחִלָּה, וְאֵין זֶה דּוֹמֶה לְמַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם סִימָן שכ"ג (ס"ק יד) שֶׁאָסוּר לְבַטֵּל אִסּוּר בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב מִשּׁוּם מְתַקֵּן, דְּהָתָם מְתַקֵּן הַהֶתֵּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כָּאן אֵינוֹ מְתַקֵּן דָּבָר, אֶלָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָוֵי כְּאֵין שָׁם מֵי רַגְלַיִם, וּכְמַסִּיר גֶּרֶף שֶׁל רְעִי דָּמֵי, וּכְהַאי גַּוְנָא כָּתַב שָׁם לְעִנְיַן הֲדָחַת כּוֹס, וְאֵין לוֹמַר דְּהָתָם הוּא מְסַלְּקוֹ מַמָּשׁ עַל יְדֵי הַהֲדָחָה מַה שֶּׁאֵין כֵּן כָּאן, דְּכָאן גַּם כֵּן עַל יְדֵי נְתִינַת הַמַּיִם כְּמַאן דְּלֵיתָא נִינְהוּ וּכְהוּסְרוּ מִשָּׁם, וּמִכָּל מָקוֹם אֵין זֶה תִּקּוּן לָהֶם. וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת חָכָם צְבִי (סי' קב) שֶׁכָּתַב לְהוֹכִיחַ מֵהָךְ דִּכְתָבוּ מֻתָּר לְנַגֵּב יָדָיו, דִּלְפָחוֹת מֵרְבִיעִית מֵי רַגְלַיִם אֵין צָרִיךְ רְבִיעִית מַיִם, עַיֵּן שָׁם. וּלְעֵיל סִימָן ע"ז (סק"א) הֵבֵאתִי דִּינוֹ בָּזֶה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לוֹמַר בֶּגֶד שְׁרִיָּתוֹ זֶהוּ כִּבּוּסוֹ, וַהֲוֵי בִּכְלַל מְלַבֵּן וְחַיָּב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן מִנְעָל, אַף דְּשַׁיָּךְ בּוֹ כִּבּוּס, מִכָּל מָקוֹם שְׁרִיָּתָן אֵין זֶה כִּבּוּסָן, אֶלָּא אִם כֵּן מְכַבֵּס מַמָּשׁ, וְכַנַּ"ל: (מו) לָתֵת עָלָיו מַיִם. דִּשְׁרִיָּה לֹא הָוֵי כִּבּוּס אֶלָּא כְּשֶׁיֵּשׁ עָלָיו לִכְלוּךְ, וּמִכָּל מָקוֹם אָסוּר בִּמְרֻבִּים מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ דְּשֶׁמָּא יִסְחֹט. וְדַע דְּאִם מְכַוֵּן בִּנְתִינַת הַמַּיִם לְכַבְּסוֹ, אֲפִלּוּ בְּמַיִם מוּעָטִין אָסוּר [כֵּן מוּכָח בְּהֶדְיָא בְּסֵפֶר הַתְּרוּמָה, וְכֵן מַשְׁמַע גַּם כֵּן בִּסְמַ"ג, אַחַר כָּךְ מָצָאתִי שֶׁכֵּן כָּתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה בְּסִימָן ש"א סָעִיף קָטָן ע"ז]: (מז) וְלֹא מְרֻבִּים. וְאִם הוּא (סד) דָּבָר שֶׁאֵין מַקְפִּיד עַל מֵימָיו וּמַנִּיחוֹ כַּמָּה זְמַן עִם הַמַּיִם, לֹא גָּזְרִינַן שֶׁמָּא יִסְחֹט בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן ש"א סָעִיף מ"ו: (מח) וְיֵשׁ אוֹסְרִין. סְבִירָא לְהוּ דְּמַה דְּאָמְרִינַן שְׁרִיָּתָן זֶהוּ כִּבּוּסָן הוּא אֲפִלּוּ בְּבֶגֶד שֶׁאֵין עָלָיו לִכְלוּךְ, וְלָכֵן אֲפִלּוּ בְּמוּעָטִין אָסוּר מִשּׁוּם כִּבּוּס. (סה) וּמִכָּל מָקוֹם אִם נְתִינַת מַיִם עַל הַבֶּגֶד הוּא דֶּרֶךְ לִכְלוּךְ שָׁרֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף י' בַּהַגָּ"ה. (סו) [א] וְיֵשׁ לָחוּשׁ לְדֵעָה זוֹ לְהַחְמִיר בְּשֶׁל תּוֹרָה: י (מט) טוֹב וְכוּ'. אֲבָל מִדִּינָא (סז) שָׁרֵי לִשְׁתֵּי דֵּעוֹת הַנַּ"ל בַּהַגָּ"ה לְקַנֵּחַ בְּמַפָּה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בַּהַגָּ"ה: (נ) לְנַגְּבָם בְּכֹחַ. הוּא כְּדֵי לָצֵאת גַּם דַּעַת הַיֵּשׁ מַחְמִירִין שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה בְּסוֹף סָעִיף קָטָן ל"ט, דִּסְבִירָא לְהוּ דִּבְכָל גַּוְנֵי אָמְרִינַן שְׁרִיָּתוֹ זוֹ הִיא כִּבּוּסוֹ אַף שֶׁהוּא דֶּרֶךְ לִכְלוּךְ, אֶלָּא דְּאִם הוּא מְעַט מַיִם, סוֹבְרִין דְּאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ כִּבּוּס, (סח) אַךְ מִשּׁוּם דְּאֵין אָנוּ בְּקִיאִין אֵיזֶה מִקְרֵי מְעַט, לָכֵן כָּתְבוּ דְּמִנְהָג כָּשֵׁר שֶׁיְּנַגֵּב יָדָיו בְּכֹחַ: (נא) דֶּרֶךְ לִכְלוּךְ. שֶׁיָּדָיו מְלֻכְלָכוֹת וּמְטַנֵּף בָּהֶם אֶת הַמַּפָּה, וְדַוְקָא בְּמַפָּה וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְהַקְפִּיד עַל הַמַּיִם הַטְּפוּחִים, אֲבָל לְנַגֵּב בְּדָבָר שֶׁדֶּרֶךְ לְהַקְפִּיד בְּחֹל עַל מֵימָיו הַבְּלוּעִים בּוֹ, אָסוּר, מִטַּעַם שֶׁמָּא יָבֹא לִידֵי סְחִיטָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן ש"א סָעִיף מ"ו, כֵּן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כב). וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (א"א ס"ק כב) שֶׁהִכְרִיעַ, דְּדַוְקָא בְּמַיִם מְרֻבִּים, אֲבָל בְּמַיִם מוּעָטִים כְּמוֹ שֶׁמָּצוּי עַל יְדֵי סִפּוּג הַיָּדַיִם לֹא חָיְשִׁינַן לִסְחִיטָה כְּלָל, וְכֵן פָּסְקוּ הָאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק כו) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס"ק לב) לְהָקֵל בְּסִפּוּג הַיָּדַיִם, עַיֵּן שָׁם טַעֲמֵיהוּ. אֲבָל אִם נִשְׁפַּךְ מַיִם עַל הַשֻּׁלְחָן וְכַיּוֹצֵא בּוֹ, לְכֻלֵּי עָלְמָא אָסוּר לְקַנְּחוֹ בְּבֶגֶד שֶׁמַּקְפִּיד עָלָיו אִם הוּא מַיִם מְרֻבִּים, שֶׁמָּא יָבֹא לִידֵי סְחִיטָה: (נב) לְנַגֵּב יָדָיו. שֶׁנּוֹטֵל יָדָיו בְּמַיִם וּמְנַגְּבָם בְּהַבֶּגֶד: (נג) מֵי רַגְלַיִם. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ עָלָיו צוֹאָה, (סט) אָסוּר לְהַעֲבִירוֹ אֲפִלּוּ עַל יְדֵי נִגּוּב הַיָּדַיִם, דְּאַף עַל פִּי שֶׁהוּא דֶּרֶךְ לִכְלוּךְ, מִכָּל מָקוֹם כִּבּוּס הוּא, דְּהַבֶּגֶד הָיָה מְלֻכְלָךְ יוֹתֵר מִקֹּדֶם, וְעַתָּה מַעֲבִירוֹ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן מֵי רַגְלַיִם אֵין מָאִיס כָּל כָּךְ, וְגַם שָׁם אֵין מַתִּירִין אֶלָּא מִשּׁוּם דְּכַוָּנָתוֹ רַק כְּדֵי לְבַטְּלָן וְלֹא לְכַבֵּס וּלְלַבֵּן הַבֶּגֶד: (נד) כְּדֵי לְבַטְּלָם. וְתוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְבָרֵךְ. וּכְגוֹן שֶׁהַמֵּי רַגְלַיִם מוּעָטִים, כְּמוֹ שֶׁדֶּרֶךְ הַתִּינוֹק לְהָטִיל בִּבְגָדָיו שֶׁמְּעֻטָּף בּוֹ, וְאֵין נוֹזֵל לְבֶגֶד הָאֵם כִּי אִם טִפַּת דָּבָר מוּעָט, וְסַגֵּי לֵיהּ לְבַטְּלוֹ בְּקִנּוּחַ יָדַיִם [בֵּית יוֹסֵף]. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ע"ז בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ז': (נה) מַיִם מַמָּשׁ. וַאֲפִלּוּ לִטֹּל יָדָיו עֲלֵיהֶם, אַף דְּנַעֲשִׂים שׁוֹפְכִים, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁאֵין בָּהֶם לִכְלוּךְ חָזוּ לְכִבּוּס. וְאַף דְּאֵין

בֵּאוּר הֲלָכָה

נותן) דִּסְבִירָא לֵיהּ דַּאֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ לִכְלוּךְ אָמְרִינַן שְׁרִיָּתוֹ זֶהוּ כִּבּוּסוֹ, וְהָא דִּכְתַב לְקַמֵּיהּ בְּסָעִיף י' טוֹב לְנַגְּבוֹ, וּמַשְׁמַע דְּמִדִּינָא אֵין צָרִיךְ, הַיְנוּ מִשּׁוּם דְּהוּא דֶּרֶךְ לִכְלוּךְ, דַּאֲפִלּוּ דַּעַת הַיֵּשׁ אוֹמְרִים מוֹדֶה לְהָקֵל בָּזֶה], וְהָא דְּנָקַט יֵשׁ עָלָיו לִכְלוּךְ, לִשְׁנָא דְּמַתְנִיתִין נָקַט, וּמִשּׁוּם סֵיפָא דְּמְקַנְּחוֹ. וְהִנֵּה לְדִינָא, עַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א שֶׁכָּתַב דְּהַנָּכוֹן כְּדֵעָה רִאשׁוֹנָה אִם אֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לִכְבִיסָה, וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק כה) מַשְׁמַע גַּם כֵּן שֶׁדַּעַת רֹב רִאשׁוֹנִים כְּהַדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה, וּמִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה רִאשׁוֹנִים שֶׁמַּחְמִירִין בָּזֶה, וְכֵן הוּא דַּעַת הַטּוּר בְּסִימָן שי"ט וּבְסִימָן של"ד לְפִי מַה שֶּׁבֵּאֲרוֹ הַבֵּית יוֹסֵף (שם), בְּוַדַּאי יֵשׁ לָחוּשׁ וּלְהַחְמִיר בְּאִסּוּר תּוֹרָה, וְכֵן מַשְׁמַע בְּאֵלִיָּהוּ זוּטָא (ס"ק טו) וְעוֹד אַחֲרוֹנִים:

* שֶׁאֵין. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ עָלָיו לִכְלוּךְ, אֲפִלּוּ דֶּרֶךְ לִכְלוּךְ כְּגוֹן לְנַגֵּב יָדַיִם שָׁם אָסוּר לְדֵעָה זוֹ, כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ עָלָיו לִכְלוּךְ מִכְּבָר, כֵּן כָּתַב הַפְּרִי מְגָדִים (א"א ס"ק יח) וְכֵן מַשְׁמַע בְּעוֹלַת תָּמִיד (ס"ק כא). וּמִכָּל מָקוֹם לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לֹא בְּרִירָא הַדָּבָר כָּל כָּךְ, דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּדֶרֶךְ לִכְלוּךְ לְכֻלֵּי עָלְמָא שָׁרֵי, וְעַיֵּן:

י * דְּלֹא אָמְרִינַן וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה אֵיזֶה לִכְלוּךְ עַל הַמִּטְפַּחַת, שָׁרֵי, הוֹאִיל וְהַנִּגּוּב דֶּרֶךְ לִכְלוּךְ הוּא [פְּרִי מְגָדִים (א"א ס"ק כא)]. וְהִנֵּה לְעִנְיַן רְחִיצַת תִּינוֹק בְּיוֹם טוֹב בְּמַיִם חַמִּין, שֶׁבְּחוֹל דֶּרֶךְ הוּא לְהַצִּיעַ מִתַּחְתָּיו הַמִּטְפַּחַת [הַוִּוינְדְּלֶע"ן] בַּעֲרֵיבָה שֶׁרוֹחֲצִין אוֹתוֹ בָּהּ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִרְחֹץ תִּינוֹק קָטָן בְּלֹא זֶה, וּבְיוֹם טוֹב הֲלֹא יֵשׁ בָּזֶה אִסּוּר כִּבּוּס, דִּשְׁרוּיָה אוֹתָם בַּמַּיִם, אַךְ אִי אֶפְשָׁר לִרְחֹץ בְּלֹא זֶה, יֵשׁ לְהַתִּיר בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיוּ הַוִּוינְדְּלֶע"ן נְקִיִּים מְכֻבָּסִים, דִּלְדֵעָה הָרִאשׁוֹנָה אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם כִּבּוּס. וְאַף לְדַעַת הַיֵּשׁ אוֹסְרִין אַף בִּנְקִיִּים, אֶפְשָׁר דְּדֶרֶךְ לִכְלוּךְ הוּא. וְאַף אִם נֵימָא דְּאֵין זֶה דֶּרֶךְ לִכְלוּךְ, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דִּנְקִיִּים הֵם בְּוַדַּאי אֵינוֹ רוֹצֶה כְּלָל בְּכִבּוּסָן, וְכָל כַּוָּנָתוֹ רַק כְּדֵי לְהַצִּיעַ תַּחַת הַתִּינוֹק, וַהֲוֵי הַכִּבּוּס מְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ דְּאֵינוֹ אָסוּר לְכַמָּה פּוֹסְקִים אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, וְתִינוֹק זֶה הָוֵי כְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה אִם הוּא רָגִיל בִּרְחִיצָה, דְּיֵשׁ לְהַתִּיר אִסּוּר דְּרַבָּנָן בִּשְׁבִילוֹ. וּמִטַּעַם זֶה אֵין לֶאֱסֹר מִשּׁוּם שֶׁמָּא יִסְחֹט, כֵּיוָן דְּדָיְינִינַן לֵיהּ כְּחוֹלֶה, וּבִלְבַד שֶׁיִּזָּהֵר שֶׁלֹּא יִסְחֹט. וְהִנֵּה הַפְּרִי מְגָדִים (מש"ז סק"ו) רָצָה לְהַתִּיר בִּשְׁעַת הַדְּחָק אַף

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(סד) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יט), וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (סה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"כ) וְכֵן מַשְׁמַע בְּטוּר: (סו) עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה שיש עליו) בְּשֵׁם אֵלִיָּה זוּטָא (ס"ק טו): י (סז) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כא): (סח) כֵּן כָּתַב בְּסֵפֶר יְרֵאִים הַנַּ"ל (סי' רעד): (סט) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כד) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס"ק לג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים דְּלֹא כְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק כח):

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (סכ"א) כתב שאפילו לדעה זו יש מקילין שבמים מועטים אין אומרים שרייתו זהו כיבוסו כשאין מתכוין ללבן, ואין למחות ביד המקילין כיון שלסברא הראשונה מותר בכל ענין אבל כל ירא שמים יחמיר לעצמו שלא לכנוס לספק איסור של תורה [ועיין משנ"ב סימן שי"ט (ס"ק נט) ושעה"צ שם (ס"ק נב)].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(נו) הַמַּיִם רַגְלַיִם, כְּדֵי לְבַטְּלָם (הגהות מימוני פרק כ״ב (ס״ק ד״ק סוס פ עי״ש) ותוספות פרק שמונה שרצים (קיט: ד״ה הפ)): **יא** [ק] **מִי שֶׁנִּתְלַכְלְכָה יָדוֹ בְּטִיט, * מְקַנְּחָהּ בְּזָנָב הַסּוּס וּבְזָנָב הַפָּרָה (נז) וּבְמַפָּה הַקָּשָׁה הָעֲשׂוּיָה לָאֱחֹז בָּהּ קוֹצִים, אֲבָל לֹא בְּמַפָּה שֶׁמְּקַנְּחִים בָּהּ יָדַיִם, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחֹל וְיָבֹא לְכַבֵּס הַמַּפָּה: יב** [ר] **אָסוּר לְנַגֵּב כּוֹס שֶׁהָיָה בּוֹ מַיִם (נח) * אוֹ יַיִן בְּמַפָּה, (נט) * מִשּׁוּם (ס) דְּאָתֵי לִידֵי (יח) סְחִיטָה: יג** [ש] **אֵין מִסְתַּכְּלִין בְּשַׁבָּת בְּמַרְאָה שֶׁל מַתֶּכֶת (סא) שֶׁהִיא חֲרִיפָה כְּאִזְמֵל (פֵּרוּשׁ, כְּעֵין סַכִּין קָטָן חַד וְחָרִיף), דְּחָיְישִׁינַן שֶׁמָּא**

ק רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק כ״ב (ה״ט) וְכָתַב הָרַב הַמַּגִּיד שֶׁהוּא תּוֹסֶפְתָּא (פ״ו ה״ה). ר תַּשְׁבֵּ״ץ (קטן סר׳ כח) בְּשֵׁם הָרַ״מ (בתשובות מהר״ם מרוטנבורג ד״פ סי׳ תקיא) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב) בְּחֶלֶק י״ג.

ש שַׁבָּת קמ״ט (ע״א) וּכְתַנָּא קַמָּא, הָרי״ף (פג:) וְרא״ש (פכ״ג סי׳ ב) וְרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק כ״ב (ה״ד) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים.

בַּאֵר הֵיטֵב

עֲלֵיהֶם אָסוּר, וְזֶה כְּבוּסוֹ, בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומה שכתב וכבר): **יב** (יח) **סְחִיטָה.** וְנִרְאֶה לִי דְּבִסְמַרְטוּט הַמִּיחָד לְכָךְ שָׁרֵי, דְּלֹא גָּזְרִינַן שָׁמָא יִסְחֹט. וְעוֹד נִרְאֶה לִי דְּדַוְקָא בְּכוֹס שֶׁהוּא צַר, אִי אָפְשָׁר דְּלֹא אָתֵי לִידֵי סְחִיטָה, אֲבָל סְפָל מַתִּר לְכַתְּחִלָּה. וְדַוְקָא בְּדָבָר שֶׁאֵין מַקִּפִּיד עַל מֵימָיו. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כו). [וּבְסָפָר אַלִּיהוּ רַבָּה (ס״ק לב) הִנִּיחַ דָּבָר זֶה בְּצָרְיךְ עִיּוּן, עַיֵּן שָׁם. וְדַע דִּסְחִיטָה שֶׁל מַיִם הֲוֵי תּוֹלָדָה דִּמְלַבֵּן, אוֹ צוֹבֵעַ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף סוֹף סִימָן ש״כ (ד״ה חביתה)]:

בֵּאוּר הַלָּכָה

בְּמִלְכְלְכִים מִשּׁוּם דְּהֲרֵי מְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ, דְּאֵין כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל הַכִּבּוּס רַק לְהַצִּיעַ תַּחַת הַקָּטָן, **וְלֹא נִהִירָא.** דְּמִלְכְלְכִים נִיחָא לֵיהּ הָכִּבּוּס, וּבַחוֹל דַּעְתּוֹ שֶׁיִּסְחֹטֶם אַחַר רְחִיצַת הַקָּטָן וְיִנָּקֵבֶם וְיִהְיוּ מְכֻבָּסִין, אִם כֵּן כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל כִּבּוּס גַּם כֵּן, וְאֵין זֶה מְלָאכָה שֶׁאֵין צְרִיכָה לְגוּפָהּ. **וּמִכָּל מָקוֹם עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי יֵשׁ לְהַתִּיר נְתִינַת הַוִּוירְנְדְלַ״ן לַמַּיִם, וַאֲפִלּוּ אִם הֵם נְקִיִּים וּמְכֻבָּסִים טוֹב שֶׁיִּנָּתֵן לְתוֹךְ הַמַּיִם עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי אִם בְּאָפְשָׁר, כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי.** וְעַיֵּן לְעֵיל מַה שָּׁכַתַבְנוּ בְּסִימָן ש״א סָעִיף מ״ה (ס״ק קסד) וְסָעִיף מ״ו אוֹדוֹת נְגוּבְכֶן:

יא * מְקַנְּחָהּ בְּזָנָב הַסּוּס. כָּתַב בְּסֵפֶר תּוֹסָפֹת שַׁבָּת (ס״ק לד) **דַּהֵיינוּ שֶׁאֵינָם מְחֻבָּרִין בַּבְּהֵמָה, דְּאִם לֹא כֵּן הָא קָיְמָא לַן דְּאָסוּר לְטַלְטֵל בַּעַל חַי אֲפִלּוּ מְקֻצָּתוֹ, עַד כָּאן דִּבְרֵיהֶם. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי יֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה,** שֶׁלֹּא הִזְכִּיר זֶה בְּשׁוּם פּוֹסֵק, וְגַם לְשׁוֹן הַתּוֹסָפְתָּא (פי״ז ה״ה) אֵינוֹ מְיֻשָּׁב כָּל כָּךְ, דְּשָׁם נִזְכַּר גַּם כֵּן בְּזָנָב שׁוֹעֵל אוֹ בְּשֵׂעָר שׁוֹעֵל, וְאִי אָמְרַת דְּגַם זָנָב מֵיירֵי בְּחָלוּשׁ, אִם כֵּן הַכֹּל חַדָּא מִלְּתָא הִיא. **וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה מִשּׁוּם אִסּוּר טִלְטוּל, אִפְשָׁר דְּלֹא אִסְרוּ רַק גּוּפָן דְּבַעֲלֵי חַיִּים, וְלֹא בִּשְׁעָרָן שֶׁהוּא מְחֻבָּר לָהֶן, דְּלֹא חֲשִׁיב כְּגוּפָן בָּזֶה, וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

יב * אוֹ יַיִן. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק נח) מָה שָּׁכַתַבְנוּ בְּהַהֶבְדֵּל אֲחֲרוֹנִים וְכוּ׳, הָלֹא הַמָּה הָאֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק לא) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק לה) וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס״ק כו) וְעוֹד אֲחֲרוֹנִים, וְגַם הַגְּרָ״א כָּתַב דְּמַה שֶּׁכָּתַב הַמְחַבֵּר אוֹ יַיִן הוּא רַק לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם (עיין פכ״ב הט״ו), דִּלְדַעַת רַבֵּנוּ תָּם (בתוספות קמח: ד״ה ניפרוס) [וְכֵן סְתָם הַמְחַבֵּר לְקַמָּן בְּסִימָן שֶׁל״ד סָעִיף כ״ד עַיֵּן שָׁם] מֻתָּר אַף בְּיַיִן כְּמוֹ בְּשֵׂאר מַשְׁקִין:

*** מִשּׁוּם וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק נט). וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה הָא קָיְמָא לַן לָעֵיל בְּסָעִיף ט׳ בְּהַגָּ״ה דְּבְמַיִם מְעַטִים לֹא חֵיישִׁינַן שֶׁיָּבֹא לְסָחְטוֹ, וְעַל מַהֲרַ״מ (בתשובות מהר״ם מרוטנבורג ד״פ סי׳ תקיא) בְּעַצְמוֹ לֹא קָשֶׁה כָּל כָּךְ, דְּאִפְשָׁר דְּהוּא אֵין מַחְלִיק בֵּין מְרֻבִּים לִמְעַטִים לְעִנְיַן חֲשַׁשׁ סְחִיטָה, [וְכֵן מְצִינוּ שֶׁאֵין מַחְלִיק בָּזֶה לְעִנְיַן שְׁרִיָּתוֹ זוֹ הִיא כִּבּוּסוֹ, עַיֵּן בְּטוּר], אֲבָל עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּסָבִירָא לֵיהּ הָרַ״ן (בתשובות ח״א סי׳ ריג). וְדַקְדַּקְתִּי הֵיטֵב בְּדִבְרֵי הַמְּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כו) וּמָצָאתִי שֶׁהוּא רָמַז לָזֶה בְּתַרוּצוֹ הַשֵּׁנִי, שֶׁכָּתַב אִי נָמֵי יֵשׁ לוֹמַר דְּהָכִי קָאָמַר כֵּיוָן שֶׁהַכּוֹס צַר וְכוּ׳ וְכֵן מַשְׁמַע בְּסָעִיף ט׳ בְּהַגָּ״ה, הַיְינוּ רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּשָׁם מְבֹאָר דִּבְמַיִם מְעַטִים לֹא חֵיישִׁינַן שֶׁמָּא יָבֹא לִסְחִיטָה, וְכֹמוֹ שֶׁהִקְשִׁינוּ, וְעַל כֵּן נָד מִתְּרוּץ הָרִאשׁוֹן, וְקָאָמַר דְּסָבִירָא לֵיהּ דְּכֵיוָן שֶׁהוּא צַר בְּוַדַּאי יָבֹא בְּעֵת הַנִּגּוּב לִסְחִיטָה, אִם כֵּן לְפִי תֵּרוּץ זֶה **בְּכוֹס רָחָב אוֹ בִּקְעָרָה לֹא חֵיישִׁינַן כְּלָל שֶׁיָּבֹא לִסְחִיטָה, כֵּיוָן שֶׁהַמַּיִם מְעַטִין, וּמֻתָּר לְנַגֵּב אֲפִלּוּ בְּמַפָּה שֶׁמְּקַפִּיד עָלֶיהָ, וְלָכֵן שַׁפִּיר יֵשׁ לִסְמֹךְ בְּכוֹס רָחָב אוֹ בִּקְעָרָה עַל דִּבְרֵי הָרַדְבַּ״ז שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס״ק נט), **שֶׁגַּם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מוֹדֶה לוֹ.** וְנִרְאֶה דְּלָזֶה כַּוֵּן הַגְּרָ״ז (סעי׳ כג) וְהַחַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל כב ס״ג) שֶׁהָעְתִּיקוּ דִּינָא דְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ רַק לְעִנְיַן כּוֹס צַר, שֶׁהֵם אֶחָזוּ הַתֵּרוּץ הַשֵּׁנִי שֶׁל הַמְּגֵן אַבְרָהָם שֶׁהוּא אֶמֶת לְדִינָא וְכֹמוֹ שֶׁהוֹכַחְנוּ. [וְרָאִיתִי בְּאֵיזֶה אַחֲרוֹנִי זְמַנֵּינוּ שֶׁהֶעְתִּיקוּ דִּינָא דְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ לְאִסּוּרָא אֲפִלּוּ בְּכוֹס רָחָב אִם הוּא מְנֻגָּב בְּדָבָר שֶׁמְּקַפִּיד עָלָיו, וְהֶעְתִּיקוּ גַּם כֵּן תֵּרוּץ הַשֵּׁנִי שֶׁל הַמְּגֵן אַבְרָהָם דִּבְכוֹס צַר הוּא פְּסִיק רֵישָׁא וְאָסוּר בְּכָל גַּוָּנֵי, וְלֹא נִהִירָא שְׁאָחוּז הַחֶבֶל בִּשְׁנֵי רָאשָׁיו, דְּלְפִי תֵּרוּץ הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַמְּגֵן אַבְרָהָם אֲפִלּוּ בְּכוֹס צַר לֹא אָמְרִינַן דְּהֲרֵי פְּסִיק רֵישָׁא, וּמַתִּר בְּדָבָר שֶׁאֵין מְקַפִּיד עָלָיו, מִדְּקָאָמַר הַמְּגֵן אַבְרָהָם דְּכֵיוָן שֶׁהַכּוֹס צַר וְלֹא כָּתַב דְּמֵיירֵי בְּכוֹס צַר, מַשְׁמַע דְּגַם בְּתֵרוּץ הָרִאשׁוֹן מֵיירֵי בְּכוֹס צַר, דְּסָתָם פּוֹס הוּא צַר, וּלְפִי תֵּרוּץ הַשֵּׁנִי דַּוְקָא בְּכוֹס צַר, אֲבָל בְּכוֹס שֶׁאֵינוֹ צַר לֹא חֵיישִׁינַן כְּלָל שֶׁיָּבֹא לִסְחִיטָה, וּמֻתָּר לְנַגֵּב אֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁמְּקַפִּיד עָלָיו כֵּיוָן שֶׁהַמַּיִם מְעַטִים]. **וְהִנֵּה מִדִּבְרֵי הָרַדְבַּ״ז** שֶׁדּוֹחֵק עַצְמוֹ לְתָרֵץ דְּמָה שֶׁאָסַר הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ יַיִן הוּא רַק לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם, אַף שֶׁהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּעַצְמוֹ אֵין סוֹבֵר כְּוָתָהּ בְּסִימָן שֶׁל״ד סָעִיף כ״ד, וְלֹא נִיחָא לֵיהּ בְּתֵרוּצוֹ דְּהַמְּגֵן אַבְרָהָם פָּסַק רֵישָׁא, **מִשּׁוּם דְּסָבִירָא לֵיהּ דְּאַף בְּכוֹס צַר אֵין בּוֹ פְּסִיק רֵישָׁא,** וּכְדַעַת הַמְּגֵן אַבְרָהָם בְּתֵרוּצָא קַמָּא, **וְנִפְקָא מִנָּהּ דְּבָדָבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַפִּיד עָלָיו גַּם בְּכוֹס צַר שָׁרֵי,** [אַף מַה שֶּׁהִקְשִׁינוּ לְעֵיל הֲרֵי הַמַּיִם מְעַטִים וְאֵיךְ חֵישִׁינַן לִסְחִיטָה, קָשֶׁה גַּם לְדִבְרֵיהוּ. וְאוּלַי דְּמֵיירֵי בְּמִנְגֵּב כּוֹסוֹת הַרְבֵּה, וּלְשׁוֹן כּוֹס שֶׁנִּזְכַּר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ הוּא לְאוֹ דַּוְקָא, וְאוּלַי דְּסוֹבֵר לְהַלָּכָה דְּגַם בְּמַעְטִים יֵשׁ חֲשַׁשׁ סְחִיטָה. וְעַיֵּן בְּמַה שֶּׁפָּרַשׁ בָּהָּ״ה דְּאַלּוּנְטִית בְּסִימָן ש״א טַעַם חָדָשׁ מִשּׁוּם דְּאִי נָמֵי מְקַפִּיד] וְכֵן בְּדִבְרֵי הָרַדְבַּ״ז לֹא נִזְכַּר נַפְקָא מִנָּהּ בֵּין כּוֹס לִכּוֹס, **וְעַל** שֶׁאֵין מַקִּפִּיד עַל מֵימָיו. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כו). [וּבְסָפָר אַלִּיהוּ רַבָּה (ס״ק לב) הִנִּיחַ דָּבָר זֶה בְּצָרְיךְ עִיּוּן, עַיֵּן שָׁם. וְדַע דִּסְחִיטָה שֶׁל מַיִם הֲוֵי תּוֹלָדָה דִּמְלַבֵּן, אוֹ צוֹבֵעַ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף סוֹף סִימָן ש״כ (ד״ה חביתה)]:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מְכַנֵּן לְכַבֵּס רַק לְבַשֵּׁל הַמַּיִם רַגְלַיִם, מִכָּל מָקוֹם פְּסִיק רֵישָׁא הוּא, דִּשְׁרָיָתוֹ זֶהוּ כִּבּוּסוֹ. וְלָכֵן טוֹב שֶׁלֹּא לִקַּח תִּינוֹק בְּחֵיקוֹ בְּשַׁבָּת אִם לֹא עַל כַּר, פֶּן יַשְׁתִּין [סַפָּר חֲסִידִים (סי׳ רסז)]. וְהִנֵּה לְפִי הַמְּבֹאָר בְּסָעִיפִים אֵלּוּ, דְּבָגֶד שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לִכְלוּךְ לְכֵלִי עַלְמָא שְׁרָיָתוֹ זֶהוּ כִּבּוּסוֹ, צָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִשְׁפֹּךְ שׁוּם מַיִם לְתוֹךְ כְּלִי שֶׁשְּׁרוּיִים בּוֹ בְּגָדִים לְכַבְּסָן, אִם לֹא שֶׁהַמַּיִם מְשָׁרָה עוֹלִים מִכְּבָר לְמַעְלָה עַל הַבְּגָדִים מִסְתַּבְּרָא דְּמֻתָּר. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁיִּזָּהֵר שֶׁלֹּא לְהָטִיל בֶּגֶד לַמַּיִם, וְלָכֵן (ע) הָרוֹחֵץ תִּינוֹק לֹא יָשִׁים בְּגָדָיו בְּמַיִם. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה דלא אמרינן): **(נו) הַמַּיִם רַגְלַיִם.** שֶׁבַּבֶּגֶד, אֲבָל שָׁם [שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה]: **יא (נז) וּבְמַפָּה הַקָּשָׁה.** וְכֵן בְּסִמַרְטוּט שֶׁאֵין מַקִּפִּיד עָלָיו אִם יִתְלַכְלֵךְ, אוֹ בַּכַּתֶּל, וּכְדִלְעֵיל: **יב (נח) אוֹ יַיִן.** עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כז) שֶׁכָּתַב דְּבִשְׁאָר מַשְׁקִין מַתִּר לְנַגֵּב אֶת הַכּוֹס, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יָבֹא לִסְחִיטָה, וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שי״ט סָעִיף י׳ וְסִימָן שֶׁל״ד סָעִיף כ״ד. וְדַעַת הָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים דְּאַף בְּיַיִן אֵין לָחֹשׁ, וּבְכוֹס צַר יֵשׁ לְהַחְמִיר אַף בִּשְׁאָר מַשְׁקִין: **(נט) מִשּׁוּם וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, (עפ) אֲפִלּוּ לְהַפּוֹסְקִים לְעֵיל בְּסָעִיף ט׳ דְּלֹא אָמְרִינַן בָּזֶה שְׁרָיָתוֹ זֶהוּ כִּבּוּסוֹ, מִשּׁוּם דְּהַמַּפָּה הָיְתָה נְקִי מִתְּחִלָּה וְלֹא הָיָה בָּהּ לִכְלוּךְ, וְגַם דְּקִנּוּחַ זֶה דֶּרֶךְ לִכְלוּךְ הוּא וְלֹא דֶּרֶךְ כִּבּוּס, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר, מִשּׁוּם שֶׁמָּא יָבֹא לִידֵי סְחִיטָה. וּבִתְשׁוּבַת רַדְבַּ״ז (ח״א) סִימָן רי״ג כָּתַב לְעִנְיַן נְגוּב כּוֹס וּקְעָרָה דְּהָעוֹלָם אֵין נִזְהָרִין בָּזֶה, וּלְדִינָא אֵין לָחֹשׁ, דְּאֵין דִּבּוּק בְּדָבָר הַכֵּלִי מַיִם כָּל כָּךְ שֶׁיָּבוֹא לִידֵי סְחִיטָה, אֶלָּא אִם כֵּן מְנֻגָּב בָּהּ כֵּלִים הַרְבֵּה, דְּאָז קָרוֹב הַדָּבָר שֶׁיָּבוֹא לִידֵי סְחִיטָה בֵּין כְּלִי לִכְלִי, רָאוּי לִגְעֹר בּוֹ שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כֵּן, עַיֵּן שָׁם, וְהֵבִיאוֹ בִּבְרָכֵי יוֹסֵף (סק״ט). (עג) וּבְסִמַרְטוּט הַמִּיחָד לְכָךְ שֶׁאֵין מַקִּפִּיד עָלָיו לְסָחְטוֹ, לְכֵלִי עַלְמָא שָׁרֵי. (פג) וְנִרְאֶה דְּאַף לְנַגֵּב בָּהּ כֵּלִים הַרְבֵּה שָׁרֵי, דְּאִם יִהְיֶה הַסְּמַרְטוּט לַח מִצַּד אֶחָד עַל יְדֵי הַנִּגּוּב, יְנַגֵּב בָּהּ מִצַּד אַחֵר: **(ס) דְּאָתֵי לִידֵי סְחִיטָה.** עַיֵּן בָּאַחֲרוֹנִים שֶׁפָּתְמוּ דִּבְכוֹס שֶׁהוּא צַר אֵין לְנַגְּבוֹ אֲפִלּוּ בִּסְמַרְטוּט הַמִּיחָד לְכָךְ, דְּאִי אָפְשָׁר שֶׁלֹּא לְבוֹא לִידֵי סְחִיטָה, אֲבָל דָּבָר רָחָב כְּגוֹן שֶׁנִּשְׁפַּךְ מַיִם עַל שֻׁלְחָן וְסָפָל, לְכֵלִי עַלְמָא מַתַּר לְקַנְּחוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵין מַקִּפִּיד עָלָיו, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה משום): **יג (סא) שֶׁהִיא חֲרִיפָה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁשָּׁטַח הַמַּרְאָה חָדָּה, וַעֲשׂוּיָה לְשֵׁם כָּךְ לְהָסִיר בָּהּ בְּהֹל אֶת הַנִּימִין הַמְּדַלְדְּלִין מֵרֹאשׁוֹ, כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהֵן מְדַלְדְּלִין, וְיֵשׁ לָחֹשׁ בְּשַׁבָּת שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיַעֲשֶׂה

(נ) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כג) בְּשֵׁם סֵפֶר חֲסִידִים (סי׳ רסז): **יב (עה)** כֵּן בְּאָרוּ הָאַחֲרוֹנִים. וְכֵן בְּאֵר הַגְּרָ״א, עַיֵּן שָׁם: **(עב)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כז): **(עג) וְאַף דִּלְכְאוֹרָה מַשְׁמַע** מַרְדְּבַ״ז (בתשובות ח״א סי׳ ריג) **דְּאַף בְּמִיחָד אֵין לְהַקֵּל, מִטַּעַם שֶׁיִּסְחֲטֶנּוּ בֵּין כְּלִי לִכְלִי כְּווֹדַי שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לְנַגֵּב עוֹד בָּהּ, שָׁם קַאֵי עַל מִפָּה קְטַנָּה, עַיֵּן שָׁם:**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah